

Dubbii limaana Diigu-Kutaa 5.2

Description

Kutaa darbe keessatti maqaalee fi sifaata Rabbii keessatti dubbii imaana diigu jalqabne jirra. Yaadachisuuf maqaalee fi sifaata keessatti dubbiin iimaana diigu: sifaata (amaloota) Rabbii amaloota uumamtootatiin wal fakkeessu, maqaalee fi sifaata Qurâ€™aanaa fi hadiisa sahiih taâ€™an keessatti mirkanaaâ€™an fudhachuu diduu fi mormuudha. Harâ€™a kuni akkamitti akka kufrii taâ€™uu ni ilaalla.

Maqaa ykn sifata Rabbii oltaâ€™aa mormuun kufrii fi wantoota iimaana diigan keessaa taâ€™uu karaa baayâ€™een ilaallamu dandaâ€™a:

(A)-Keyyattonni maqaalee fi sifaata of keessaa qaban erga nama gahani booda mormuun Qurâ€™aana fi hadiisa kijibsiisu fi odeefannoo sirrii deebisu akka taâ€™etti ilaallama. Kana mirkaneessu keessatti dubbiin warra beekumsaa (beektotaa) kan wal cimsuudha.

Abu Haniifaan-rahimahullahu-namaakkana jedhu ilaalchise gaafatame: ﴿Gooftaan kiyya samii keessa jiraachu ykn dachii keessa jiraachu hin beeku﴾ Abu Haniifaanis ni jedhe, ﴿Kafartee jirta. Sababni isaas, Rabbiinakkana jedha:﴾

﴿Ar-Rahmaan ol oltaâ€™ee﴾ Suuratu Xaahaa 20:5

Arshiin Isaa samiiwan olii. Ammas Abu Haniifaadhaanakkana jedhame: namtichiakkana jedha: ﴿Arshii ol oltaâ€™e﴾. Garuu Arshiin samii keessa jiraachu ykn dachii keessa jiraachu hin beeku. ﴿Abu Haniifaanis ni jedhe: Arshiin samii keessa taâ€™uu yoo morme, kafaree jira.﴾ (Mukhtasar uluwwi-Az-Zahbii/Albaani, fuula 136)

Imaamu Shaafiâ€™iin yommuu waaâ€™ee sifaata Rabbii fi wanta inni itti amanu gaafatamuakkana jedhe: ﴿Rabbiin oltaâ€™aan maqaalee fi sifaata Qurâ€™aanni ittiin dhufee fi Nabiyyiin ummata isaa beeksise qaba. Uumamtoota Rabbii keessaa namni ragaan irratti dhaabbate kamiyyuu deebisuuhin dandaâ€™u. Sababniisaas, Qurâ€™aanni isaaniin (maqaalee fi sifaataan) buâ€™e, wanta warri haqaa fi qajeelinnaa gabaasan keessatti Ergamaa irraa sirrii taâ€™uun mirkanaaâ€™e. Kana booda, ragaan ergaisarratti dhaabbate booda yoo faallesse, inni kaafira. Garuu ragaan isarratti dhaabbachuun dura [yoo faallesse], sababa wallaalmattaatiin dhiifamni ni godhamaaf. Sababniisaas, kana (maqaalee fi sifaata) sammuun, xinxallii fi qalbiin beekuun hin dandaâ€™amu. Isaan wallaalu isaatiif nama tokkooyuu hin kafarsiisnu, odeefannooisaan (sifaata) beeksisuisa erga gahee booda malee. Sifaata kanniin nimirkaneessina. Akkuma Rabbiin Of irraa fakkeessu (tashbiikh) dhabamsiise, sifaata kanniin irraafakkeessu ni dhabamsiisna. Rabbiin oltaâ€™aan ni jedhe:﴾

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾

â€œWanti Isa fakkaatu tokkollee hin jiru. Inni Dhagahaa, Argaadhaâ€ (Suuratu Ash-Shuura 42:11) (Kitaabu Isbaatul Uluwwi-Ibn Qudaamah fuula 123, ilaali Mukhtasar uluwwi-177)

Imaamu Ahmad ni jedha: Ergamaa Rabbii sallallahu aleih wassalam irraa odeefannoo sirrii taâ€™uuun mirkanaâ€™e jira, akkana jedha: â€œHarki Isaa lamaanu mirga.â€ [Sahih Muslim 1827](#), [Sunan An-Nasaaâ€™i-5379](#)

Akkuma Ergamaan Rabbii (sallallahu aleih wassallam) jedhan, kuni haqa taâ€™uu osoo beeku, namni kanatti hin amanne, Ergamaa Rabbii (sallallahu aleih wassallam) kijibsiisaa jira.â€ (Al-Masaaâ€™ilu wa Rasaaâ€™ilul Marwiyatu ani imam Ahmad, Aqiida keessatti-1/308)

Abu Abbaas Sarraaj ni jedha: Namni â€œRabbiin akka dinqisiifatu, akka kolffuu, halkan hundaa gara samii addunyaatti gadi buâ€™uu, â€œEenyutu Na kadhata, isaaf kennaati.â€ Akka jedhu hin mirkaneessinee fi hin amanne, inni kaafira. Akka tawbatu ni gaafatama. Yoo tawbate tawbate. Taâ€™uu baannan, mormii isaa ni dhayama. Isa irratti hin salaatamu. Qabrii Muslimoota keessatti hin awwaalamu.

Az-Zahbiin karratti dabaluun akkana jedha: Kan inni kafaru Rasuulli kana jechuu erge beekee booda fi ergasii kana yoo kijibsiisee fi itti amanuu dide qofaadha.â€ (Mukhtasaral Uluww-fuula 232)

Al-Aajuriyy ni jedha: Wanta Nabiyyiin sallallahu aleih wassallam ummata isaatiif ifa godhee keessaa tokko â€œ**Dhugumatti isin Gooftaa keessan jabaa guddaa ni argitu.**â€ [\[1\]](#) jedhu hadiisa baayâ€™ee keessatti isaanitti beeksiisee jira. Sahaabota isaa irraa gareen baayâ€™een hadiisa kana gabaasan. Beektonnis fudhanna gaarii isaan irraa fudhatan. Akkuma beekumsa xahaaraa, salaata, zakaa, soomaa, hajjii, jihaada fi beekumsa halaala fi haraamaa fudhatan, odeefanoo muâ€™intoonni Gooftaa isaanii akka ilaalan fudhatanii jiru. Kana keessatti hin shakkan. Ergasii ni jedhan: namni odeefannoo kanniin deebisee (fudhachuu didee), kafaree jira.â€ (Ash-Shariiâ€™ah fuula 253)

Ibn Qudaamah Al-Maqdisi rahimahullahu ni jedha: â€œ[Rabbiin Arshii ol] oltaâ€™uu waakkachuun (mormuun) kufriidha. Sababni isaas, odeefannoo Rabbii deebisuu fi jecha Rabbiitti kafaruudha. Namni harfii (qubee) [shariâ€™aa] irratti wali galametti kafaree, inni kaafira. Aayat torbatti namni kafaree fi kitaaba Isaa irraa bakka torba keessatti odeefannoo Rabbii oltaâ€™aa deebisee hoo akkam taâ€™inna laata? (Aayan torban kunniin aayata Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa Arshii ol oltaâ€™uu agarsiisaniidha.) (Zammu Taâ€™awiili-fuula 26)

Ibn Taymiyaan ni jedha: wanti sirriin, wanta Rasuulli sallallahu aleih wassallam fide kan mirkaneessu yoo taâ€™ee fi wanta wallaalee akka beeku kan isa taasisu yoo isa hin gahin, maqaalee fi sifaata Rabbii muraasa wallaaluun abbichi kaafira hin taâ€™uâ€™â€ (Majmuuâ€™al Fataawaa 7/538)

Ammas akkana jedha: namni â€œRabbiin Nabii Muusaa haasawa hin haasofsiifneâ€ jedhe, namni kuni Qurâ€™aana yoo hin dhagayin, kuni (Rabbiin Nabii Muusaa haasofsiisun) keeyyata Qurâ€™aanaa akka

taâ€™e isatti himama. Kana booda yoo morme, akka tawbatu ni gaafatan. Yoo tawbate tawbate. Taâ€™uu baannan, ni ajjeefama. Keeyata Qurâ€™aanaa waakkachu isaa booda jechi isaa isarraa hin fuudhamu. Inumaa, â€œhiikni jecha kiyyaa: sagalee qilleensa keessatti uumee Muusaa dhageesise.â€• Osoo jedheeyyu, dubbiin isaa kunis kufriidha. Kuni dubbii Jahmiyyah salafni kafarsiisaniidha. Ni jedhan, â€œJahmiyyan akka tawbatan ni gaafatamu. Yoo tawbatan tawbatan. Taâ€™uu baannan ni ajjeefamu.â€•

Garuu namni guutuman guututti Rabbii fi Ergamaa Isaatti amane, beekumsa irraa wanti [dubbi] sirrii isaaif ibsu isa hin geenye, hanga ragaan isarratti dhaabbaatutti kufriin isarratti hin murteefamuâ€• (Majmuuâ€™al Fataawa 12/523-524)

Dubbiin armaan olii dhiyeessu kana irraa maqaa ykn sifata Rabbii oltaâ€™aa mormuun kufrii fi wanta iimaana diigu taâ€™uu ifa taâ€™a. Sababni isaas, mormuu kana keessa keeyyattoota shariâ€™aa kijibsiisuutu jira.

(Hubachiisa: Asi olitti aalimman â€œetaâ€™uu baannan ni ajjeefamaâ€• yommuu jedhan, adabbiin shariâ€™aa isarratti dhaabbaataa jechuudha. Adabbi ajjeesu kana kan raawwatu nama dhuunfaa osoo hin taâ€™in hogganaa Muslimootaati. Kanaafu, namni dhuunfaa gocha akkanaatti tarkaanfachu irraa of eegu qaba. Sababni isaas, badiin guddaan hawaasa keessatti ni babalâ€™ata waan taâ€™eef.)

[1] [Al-Bukhaari-7434](#), Muslim-299

â€œNawaqidul Iimaani al-qawliyah wal amalayahâ€• fuula 120-124-Abdulaziz bin Muhammad

Date Created

April 16, 2020

Author

admin